

La falguera

(ALDC, V, 1073. La falguera)

La *falguera* (s. XIII), planta pròpia d'ambients humits, és desconeguda a una gran part del cat. occ. i, quan té resposta, és resultat d'una interferència o bé es refereix a la planta cultivada ("heletxo" 75, 81, 82, 155, 156, 185). El mot deriva del llat. vg. *FĪLĪCARIA, der. de FĪLĪCE, origen aquest de l'alt arag. *fel*[θ]e, it. *felce*, oc. ant. *feuze*; inicialment designava un matoll de falgueres per passar després a designar la planta; les var. més importants són *falguera*, procedent d'un primitiu *felguera* (amb pas de *e* > *a*, com SĪLVATĪCU > *selvatge* > *salvatge*, *BĪLANCIA > *belança* > *balança*); *f[u]guera*, reducció d'un anterior *fauguera* (com *rautija* > *rutija*, cf. Veny, 2013 b); *falaguera* o *herba falaguera* 90, 100 (< *feleguera* 94), amb manteniment de la vocal intertònica (com alt arag. *felequera*, benasquès *feleguera*), i el compost *falguera mascle* 27. *Falcilla* 123, 150 deriva de FILICULA, en comptes de FILICULA, dim. de FĪLĪCE, i podria referir-se a la 'falzia de pou'.

Són manlleus: *fugera*, al fr. *fougère*; *heletxo*, al cast. *helecho*, on prové de FĪLĪCTU, com el port. *fêto*, gall. *fento*, sard *filettu* (var. *herba d'heletxo* 118; *letxo* 72, 75, 155, 156, 159, 164, per afèresi; *heletx* 160, per adaptació a l'estructura morfològica del val., com *regalo* → *regal*; *letxero* 82, amb el suf. cast.); l'alg. *firigo* 85, al sassarès *firiggu* (< FILICU); *doradilla* 150, 152, que deu ser un manlleu al cast. (var. genuïna *herba dorada* 148), es refereix a una varietat de mida petita (*Ceterach officinarum*) que deu el seu nom a les "esquames que semblen daurades" (DIEC), "dixose assí [*doradilla*] por ser dorada por el embés" (Cobarrubias).

Des del punt de vista geolingüístic, *falguera* està ben assentat en cat. or., amb punts del més elaborat *fugera*, enfront de l'arcaisme *falaguera*, propi de petites àrees occidentals, i dels estrangers *fugera*, *heletxo*, *doradilla* i *firigo*.

Falguera és l'únic mot normatiu des del DOrt, 1917.

